

Алехо Карпентьер* САМОУБИЙСТВОТО НА ЕДИН ВЕЛИК ХУДОЖНИК "Карталес", 27 юли 1930 /отк
ъс/

... Някои критици, като Саваж например, го провъзгласяваха за "един от тримата най-големи в съвременното изкуство".

Но славата и известността не попречиха на неговата вътрешна трагедия. Прекалено умен, за да бъде суетен, прекалено изтънчен и одухотворен, за да постави творчеството си на второ място и да се отдаде на светски забавления с князе и херцози и да подражава на безполезния им начин на живот, Паскин осъзна един ден, че е стигнал до края... Бе изживял великолепно своят живот като млад мъж... Успехът започваше да го уморява. И наред с досадата, типична за всеки човек, познал щастието, възникваше и друга драма, много по-сериозна: той започваше да губи вяра в изкуството си... Делото му бе завършено и той не виждаше възможност да разшири тази територия, така широко наситена от произведения.

...

При друг случай разказах една история, свързана с живота на Паскин в Хавана...

По време на престоя си в Куба Паскин естествено тръгва на лов за местни типажи. Рисува с остро чувство за хумор "Селянина и неговата годеница", скицира амбулантни търговци, перачки, бездомни негърчета... Някакъв местен художник, който и досега се подвизава в тукашните академични кръгове, не може да си обясни интереса на Паскин към всекидневното. Един ден се обръща към него:

- Защо рисувате, г-н Паскин, тези типове, които излагат нашата култура?... Току-що е завършен строежът на Сентро Галего... Защо не нарисувате централния парк, а в дъното фасадата на красивото здание?

Паскин обичаше да хвали живописца на нашия Абела....

- Това е художник в истинския смисъл на думата... Дори прекалено художник. Когато греши, върши го поради излишък. Демонстрира техника. А двете най-големи опасности за живописца се крият в декоративността и в излишъка на майсторство. За щастие живописца на Абела не е декоративна, но понякога е прекалено дълбокомислена. Независимо от това, художникът е добре ориентиран и вече ни е дал доказателства от висока класа в очакване на едно сериозно дело.

Бедни Паскин! Ти се самоуби, понеже усещаше, че не ще можеш да надскочиш себе си като художник... Ти беше единствен свидетел на своята вътрешна трагедия, докато приятелите ти те покриваха с хвалебствия, а купувачите изсипваха златен дъжд върху ателието ти... Твоята смърт е невероятно красива! Нужно бе да притежаваш наистина голям дух, за да сториш това, което извърши... Приятелят ти Андре Салмон те разбра най-добре от всеки друг и затова думите, които се опита да произнесе на гроба ти, бяха

удавени в ридания.

Георг Грос

ПАСКИН, ПОСЛЕДНИЯТ БОХЕМ

"Малко да и голямо не", Ню Йорк, 1946

/откъс/

Светлини... жужене на гласове... лятна вечер на булевардите Сент Мишел и Монпарнас...чужденци от всички националности по терасите... продавачи на фъстъци... 1924... дървета зеленеят, като че ли са боядисани, като ментата в чашите. Какъв парад! Граждани на различни държави се суетят и бутат, между тях и много американци.

(...) Групата в Le Jockey беше съставена от бедни музиканти. Именно тук видях Паскин отново. Той си проправяше път между танцуващите двойки. Беше нисък човек, облечен в черно, меката му шапка беше наклонена на една страна. Като че ли парализирани от алкохола, ръцете му висяха крехки, като кукленски. Всичко изглеждаше влажно през тежкия цигарен дим. Той беше щастлив. Той беше отнесен. Той искаше да е така. Той се забавляваше, потънал в тази интоксикация. Той отчаяно искаше да избяга далеч от нещо. Той знаеше, че светът вече беше започнал да помръква.

Беше ли това танцът на смъртта; последният танц на пеперудения, изпълнен със страх свят? Беше ли това танцът на сладките малки цветни пеперуди; на дебелите, едроглави пеперуди; на белите пеперуди, реещи се за последен път сред брилянтните светлини на Монпарнас под акомпанимента на странни американски синкопи?

Чашите с напитки блестяха. Жените ухаеха на свежи пъпки или разнасяха тежкия, сладникав мирис на умиращи цветя. Те омагьосваха със своята голота, точно както хиляди пъти ги беше рисувал ти, приятелю Паскин. Не бяха ли твоите картини нарисувани и поръсени с пудра от пеперуди? Но ти все още притежаваш жилото на иронията, ти, който изглеждаш като странно насекомо. Твоят собствен живот прилича на потрепваща пеперуда. Атмосфера като тази е твоят дом.

Твоите неуморни ръце са нарисували стотици скици, но ти не се интересуваш от тях. Те лежат разхвърляни по масите, столовете, навсякъде из твоето студио на булевард Монмартър, като прашни, ненужни листове хартия. Ти ги оставяш да паднат както птиците мъртвата си перушина.

Все още ясно мога да те видя седнал в Café du Dôme, правещ минутни рисунки върху парче вестник, оцветени с малко червено от мократа кибритена клечка и после нежно изпускащ цигарен дим върху тях. Може би рисуваш елегантни, малко неприлични сцени

Известни личности за Жул Паскин

Написано от ivailo

Сряда, 22 Февруари 2012 23:22

с невероятни си таланти. Ние всички стоим около масата ти, гледайки с възхищение. Какъв майстор! Придружават те професор Орлик, моят бивш учител; художникът от немско-френски произход Леви – с басовия глас, баварецът Пол Тезинг, който почуква с бамбуковия си бастун по паветата; скулпторът Ернесто ди Фиори или шведът Нилс де Дардел. Понякога ще се присъединява и Матис, приличащ много на немски професор.

Но всичко това беше преди много, много време. Монпарнас още не беше “открит”. След това ти замина за Америка, която обичаш толкова много. Когато се върна, ние всички се бяхме променили. След последната война всичко беше много, много весело и диво. Но ние всички се бяхме променили. Често някаква мистериозна сила ще те изпрати някъде и ние ще научим, че Паскин е в Италия. Той “преоткрива Рафаел”.

Последния път, когато те видях – беше една от онези типични вечери – обикаляхме по познатите места до сутринта. Нови и нови приятели и съмишленици се присъединяваха към нас, защото ти винаги плащаше всички сметки. Ти хвърляше парите си като че ли бяха ненужни хартийки, но те някак си отново се връщаха в твоя джоб. Ти просто не можеше да се отървеш от тях. Аз седях до теб, главите ни плуваха в музиката и алкохола, и с твоя мек глас, за пръв и единствен път, ти разкри душата си. По някакъв начин това напомняше на лебедова песен.

След това, като че ли режеше мръсните краища на ръкавите си, ти си преряза вените.

Жорж Папазов

ПАСКИН!... ПАСКИН!... ТОВА СЪМ АЗ!

Женева, 1959 г.

/откъс/

... Преди да почне да пие, Паскин прилича на срамежливо дете, изчервяващо се заради грях, който не е извършило. В компанията на само един приятел той е тих и самотен. Но когато е заобиколен от тълпа и прекарва нощта в града, той се променя и става съвършено различен.

За съжаление, той празнува прекалено често и това съставя най-важната част от живота му, който е понякога тъжен, понякога героичен. Със своята несравнима щедрост и с парите, които харчи, той влияе на всеки и с лекота го въвлеча в разюзданост.

Дълбоко в него живее духът на прадедите му. Произлязъл от най-старата раса на

земята, Паскин е евреин – Скитника Евреин, без корен, гонен, преследван. Във вените му тече особения сок на бащината му кръв и както баща си Паскин е свързан с патриархалния семеен живот.

Това е странно, независимо, че е свързан с Космоса чрез работите си, Паскин често се опитва да скрие духа на традицията, която живее дълбоко в него и предпочита да се представя за нещо различно от истинската си същност. Така несъзнателно той се поставя в опозиция на самия себе си – с кръвта, която тече във вените му и със съвестта на неговата раса.

Може би затова работите му са толкова различни от тези на Шагал и Сутин, двама приятели художници, които също са евреи. Може би в тази раздвоеност на духа трябва да се търсят корените на трагедията на Паскин, или поне на част от нея. Несъзнателно, той влиза в директен конфликт със самия себе си – с това, което е все още еврейското в него.

Ърнест Хемингуей

С ПАСКИН В КАФЕ ДЮ ДОМ

"Безкраен празник", 1960 г.

/откъс/

... Влезнах и седнах на една маса заедно с Паскин и две негови моделки, които бяха сестри. Паскин се беше приближил към мен, докато стоях на тротоара на улица Деламбер и се чудех дали да пийна нещо или не. Паскин беше много добър художник и беше пиан; сериозно, умишлено пиан. Двете моделки бяха млади и хубави. Едната беше много тъмна, дребна, добре сложена, с измамно крехък морал. Другата приличаше на дете и беше глуповата, но приятна по един по детски нетраен начин. Тя не беше толкова добре сложена като сестра си, но онази пролет изобщо не видях тяло като онова на тъмнокосата.

- Добрата и лошата сестра, каза Паскин. Имам пари. Какво ще пиеш?
- Една половинка, поръчах на келнера.
- Поръчай си уиски. Имам пари.
- Обичам бира.
- Ако наистина обичаш бира, щеше да бъдеш в "Лип". Предполагам, че си работил.

- Да.

- Върви ли?

- Надявам се.

- Браво. Радвам се. И все още всичко ти се услажда?

- Да.

- На колко си години?

- На двадесет и пет.

- Искаш ли да я чукаш?, той погледна към тъмната сестра и се усмихна. Тя има нужда от това.

- Ти вероятно достатъчно си я чукал за днес.

Тя ми се усмихна с отворени устни. – Той е немирн, каза тя. – Но е добър.

- Можеш да я заведеш в ателието.

- Не прави свинщини, обади се русата сестра.

- Кой говори на теб?, попита я Паскин.

- Никой.

- Нека да се чувстваме удобно, каза Паскин. – сериозният млад писател и приятелски настроеният мъдър стар художник и две красиви млади момичета с целия живот пред тях.

Ние седяхме там и момичетата отпиваха от питиетата си и Паскин изпи още един коняк, а аз пиех бирата си; но никой не се чувстваше добре освен Паскин. Тъмното момиче беше неспокойно, то обърна профила си на показ, позволявайки на светлината да драска вдлъбнатите планове на лицето ѝ и показвайки ми гърдите си, скрити под черния пуловер. Косата ѝ беше подстригана късо и беше мазна и черна като на ориенталка.

- Позираш цял ден, каза ѝ Паскин. -Трябва ли сега да показваш пуловера си на цялото кафене?

- Доставя ми удоволствие, отговори тя.

Известни личности за Жул Паскин

Написано от ivailo

Сряда, 22 Февруари 2012 23:22

- Приличаш на кукла от остров Ява, каза той.
- Не и очите, рече тя. – По-сложно е.
- Приличаш на бедна малка извратена кукла.
- Може би, каза тя. – Но жива. Ти не можеш да се похвалиш със същото.
- Ще видим.
- Добре, каза тя. – Обичам доказателствата.
- Не си ли получила никакви днес?
- О, това ли, каза тя и се обърна да улови последната вечерна светлина върху лицето си. – Ти беше просто развълнуван от работата си. Той е влюбен в платната, обърна се тя към мен. – Това също е вид перверзия.
- Ти искаш аз да те рисувам и да ти плащам, и да те чукам, и да си запазя мозъка ясен, и да бъда и влюбен в теб, каза Паскин. – Ти, бедна малка кукличке.
- Вие ме харесвате, нали господине? – попита ме тя.
- Много.
- Но сте прекалено голям. – каза тя тъжно.
- В леглото това няма значение.
- Не е вярно, каза сестра й. – И вече се уморих от този разговор.
- Виж, каза Паскин. Ако мислиш, че съм влюбен в платната, утре ще те нарисувам с водни бои.
- Кога ще ядем? – попита сестра й. – И къде?
- Ще вечеряте ли с нас? – попита чернокосото момиче.
- Не, ще вечерям с приятелката си.
- Трябва ли да тръгвате?
- Трябва и искам.
- Тръгвай тогава, каза Паскин. – И не се влюбвай в пишещата машина.

Известни личности за Жул Паскин

Написано от ivailo

Сряда, 22 Февруари 2012 23:22

- Ако това се случи, ще почна да пиша с молив.
- Утре акварел! – каза той – Добре, деца мои. Ще пия още едно и после ще ядем където кажете.
- При "Викинга". – каза тъмното момиче.
- Съгласна съм. – присъедини се сестра ѝ.
- Добре. – съгласи се Паскин. Лека нощ, млади човече. Спете спокойно.
- Вие също.
- Те ме държат буден. – отговори той, – Никога не спя.
- Тази нощ спете.
- След "При Викингите"? Засмя се той и шапката му се изхлузи на тила. Приличаше повече на герой от Бродуей от края на миналото столетие, отколкото на талантлив художник, какъвто всъщност беше, и след това, когато той се обеси, обичах да си го спомням така както го видях онази вечер в Кафе ди Дом. Казват, че семената, на това, което ще направим са в нас, но винаги ми се струва, че при тези, които си правят шеги с живота, семената се покриват с по-добре наторена почва.

Иля Еренбург

" Хора, години, живот", 1964, книга Трета, глава 25

/откъс/

Запознах се с Паскин чрез Мак Орлан през 1928 г., ако не ме лъже паметта. Вечеряхме в малък ресторант в Монмартър. Вече познавах и харесвах рисунките му, така че го наблюдавах с нескрито любопитство. Лицето му беше на южняк, може би италианец. За художник, той беше направо краен в елегантността на облеклото си: тъмно син костюм, черни лачени обувки и макар че това не беше модно по онова време – бомбе. По време на вечерята той мълчеше. Говореше само Мак Орлан – за последната война, за гигантския растеж на градовете, за светлините на площад Пигал, за сенките, скитащи се под черните мостове. Той наричаше това "нов романтизъм". Паскин слушаше, след това взе менюто на Мак Орлан и започна да рисува върху него: мен и гола жена. Донесоха кафето и коняка. Паскин изпи своя коняк така както ние руснаците пием водка – на един дъх, и веднага се оживи: "Романтизъм?", присмя се той. "Глупости! Това е катастрофа. Защо да строим художествени училища от лайна? Има стотици бордеи на

площад Пигал. Това е едно. Мъжете, спящи под мостовете са като другите – дай им легло и те ще гласуват и в неделя ще ходят на църква. Не си заслужава да обличаш хората – модата се променя. По-добре е да ги събличаш – един гол пъп ми казва много повече от една дреха. Ако искате мнението ми – романтизмът е глупост." Той обърна друга чаша и друга черта от характера му се показа на бял свят: шумният кавгаджия Паскин, прочут със своята аморалност. Не знам защо, но в този момент си мислех за Модилиани, моят приятел от младостта ми.

По-късно, когато срещнах Паскин – понякога сериозен, понякога тъжен, дори срамежлив, осъзнах, че първото ми впечатление е било вярно – той беше като Модилиани. Може би това се дължеше на неговите внезапно променящи се настроения – от изключителна резервираност и мълчаливост, родена от съсредоточаването в работата – до разюзданост? А може би също на неговата страст да рисува върху всяко късче хартия? Или може би на факта, че макар и винаги заобиколен с хора, и двамата си оставаха големи самотници.

Паскин пристига в Монпарнас, след като разтърсилата Париж трагедия с Модилиани е отзвучала. Други нещастия се случват далеч от Ротондата. Той се взривява изведнъж и прекалено късно, като звезда, която е загубила пътя си. Би било добре ако се бяха срещнали с Моди; те биха се разбрали. Но по това време Паскин е далеч – във Виена, Мюнхен и Ню Йорк.

Той живееше като скитник. В Париж принадлежеше на различни кръгове: можеше да бъде видян с писатели и художници като Дерен, Вламенк, Салмон, Мак Орлан, сюрреалистите. В друг случай той изчезваше в различен свят, пиейки с циркови артисти, проститутки и мошеници. Всеки знаеше, че Паскин е известен художник, че работите му се излагат в музеите, но той късаше рисунките си, пак рисуваше и пак ги късаше... Много малко хора знаеха откъде идва, какво е правил 40 години от живота си, има ли родина, дом, семейство.

Истинското име на Паскин е Юлиус Пинкас и е роден в малкия дунавски град Видин, България. Син е на търговец, евреин-сефард /като Модилиани/; предците на Паскин живеели в Гренада и били прогонени от Фердинанд Католик през 1492 г. Историята на рода му е дълга. През 1945 г. бях в София и на една вечеря бях сложен да седна до бивш партизанин, който не говореше руски. За моя изненада ние се разбирахме на испански. Той също беше... сефард. Като дете Паскин е говорил испански и български с приятелите си от улицата. Наскоро получих писмо от България от един съученик на Паскин. Той ми изпрати снимка на къщата, където Паскин е получил своите първи уроци.

Паскин отива във Виена да учи живопис. В Мюнхен работи за "Симплицисимус"; изминава целия път до Америка, където открива какво значи да си беден. След това парите започват да текат. Той ги харчи светкавично, със случайно срещнати хора, ходи на абсурдни партита, покрива моделите си с подаръци. Изглежда, че ако той не вярваше на късмета си, тогава не е имал достатъчно самочувствие: често говори с

презрение за работите си.

Веднъж ме покани в ателието си: "Ще дойдат някои приятели..." Още преди да влезем, чухме шума, изливащ се през прозореца. Имаше прекалено много приятели; дори стълбите бяха пълни с хора, държащи чаши. Гостите лежаха и седяха върху рисунките му. Румбата звучеше силно: приличаше на танцувален салон.

Спомням си ателието му, онова на булевард Клиши: грозни прашни канапета и възглавници, върху които Паскин разполага моделите си, неразбория, празни бутилки, увехнали цветя, книги, дамски ръкавици, изсъхнали палитри; но на статива – две голи женски тела. Цветовете на Паскин са винаги приглушени, с понижена тоналност; като че ли преждевременно са потъмнели – още преди да бъдат завършени.

На какво се дължеше неговата репутация на чувствен и еротичен човек? Несъмнено, най-явното нещо е, че той винаги рисува голи женски тела; фактът, че той винаги се появява със свита от жени е също обръкващ. Той беше истински романтик, който се влюбва по един старомоден начин и който се чувства беззащитен пред обекта на своята любов. Ако съзерцаваме рисунките му, ще видим, че те излъчват повече отчаяние, отколкото чувствено удоволствие. Всички тези момичета с техните къси, пълнички крака, с четящото се унижение в очите им, както счупените кукли в странната болница за кукли, която видях в Неапол.

Изненадващо е също така, че той е бил в сърцето на артистичните спорове, школи, течения, без да показва, че ги забелязва; Синят Конник, Кубистите и шумните сюрреалисти не са го впечатлили. След като прочете в едно списание, че го представят за вожд на Парижката школа, в която няма Парижани, а дори няма и французи, Паскин се изсмя и предположи, че критиците трябва да измислят нова тенденция "пенто-ортоксенофагизъм", или изкуството на директното изяждане на чужденци, по пет наведнъж! /of ingesting foreigners directly, by fives/.

ОТ МАРИЯ ВАСИЛЕВА

julespascin.blogspot.com